

Er kristindómurin í afturgongu í EUROPA?

Tað eru nógvar röddir frammi í dag, sum halda, at kristin trúgv og kristin læra fer at gerast meiri og meiri ókunnig og óvirkulig fyri fólkunum í Europa. Og frá ymiskum londum frættist, um kirkjumenn, sum mæla til, at skal kristin trúgv og moralur ikki heilt forfjónast úr nógvum fólkaflokkum, má kirkjan og kirkjusamfelögin gera eina sterka atsókn, eina mißión, sum má verða lík teirri, ið öldtíðar- og miðaldarkirkjan gjørdi, tá ið hon kristnaði Europa.

Enska kirkjan t. d. tók sær uppá alt fyrri eitt aftan á kriggið at savna stóran pening saman, ið nýfast skuldi til slíka mißión serliga í hesum stóru býnum, har íbúgvavarar vóru, ið ongantíð vóru komnir í samlag við kristnar samkomur.

Somu viðurskipti eru í Frankariki, ið altíð hevur verið eitt undangonguland at kvetta mannalívið frá kristnari ávirkan. Í størstaðnum Paris, siga teir, eru stórar fólkaþjóldir, sum eru fullkomiliga ókunnigar við kristindóm. Har er kirkjan farin at senda prestar út. Men tað er trupult at koma á tal við hesar fjóldir; summir av prestum hava so funnið uppá at taka arbeiði saman við monnum, sum teir ætla at ávirka. Fara til arbeiðis í fabrikkum og øðrum verkum og so læra at kenna arbeiðarinn sum ein starvsbróður, læra at kenna hansara viðurskipti sum ein av hansara egnum og á tann hátt koma inn á hansara sálarliv.

Í Norðanlondunum er sama lagið. Tað var hugsað, at kriggið har við sær eina kristna og kirkjuliga veking; men tekini til hetta sovnaðu burtur. Hildið verður her eisini og áðrastadnis, at í øllum førum, tá ikki endiliga við hardskap, verða kristin átrúðnaður og hin kristna moraláskoðanin liðandi ríkin burtur og annað sett í staðin.

Inn um skúlagátt er hetta stríð eisini komið, og fólkið tekur lut í tí. Summi halda, at skúlin loysnar so frá kirkjunni, at kirkjumoralurin verður drivin úr honum, og foreldur seta krav fram, at tey sjálv skulu hava rættin at stovna statsstudnaðar skúlar, har tey kunna velja lærarar og skipa undirvísing uttan um hitt vanliga skúlastýrið.

Menn halda, at hetta afturstigið í kristnum átrúnaði, hesin veikleikin, sum komin er á kristindómin í tí modernaða Europa, hevur sín uppruna í teirri spjading, sum kristin fólk

í dag standa í. Kristnir menn standa ósamdir móti hvørjum øðrum um læruna, og í hesari ósemju hava teir og kirkjan ikki ta kraft, ið tørvar, at móta einum modernaðum heiðinskapi, sum trokar seg fram í øllum greinum av andslivinum.

Og henda ósemja og hetta kraftaloysi kom í kirkjulíkamið, tá ið kirkjan loysnaði sundur við siðabótini (reformatiónini). Tá, siga menn, at mergurin fór úr kristnari kirkju. Hon var atfunnin, tí hon var verðslig og múgvandi. Hon skuldi missa sínar ognir. Men tá ið hon misti ognirnar, misti hon samtiðis alt vald á mentunarlívið, uppvenjing, allar tættir í samfelagnum. Hon skuldi halda seg á sínum egna öki og ikki leggja uppi hitt verðsliga.

Miðaldarkirkjan helt fram, at hon var tann söl, sum alt hitt fekk ljós og hita frá.

Tey seinru kirkjufelögin gjørdust sum bleikir mánar á mannaheiminum, tey komu at hanga uppi í statslíkaminum, og hitt verðsliga valdið kundi löggeva í kirkjuligum málum.

Hin danski presturin Bartholdy, formaður í donsku Indre Mission, líknar donsku kirkjuna við eina gamla «Aftægtskone», sum situr uppi á loftinum í ríksdagshúsinum. Öll eru so góð við hana. Hon skal hava tað so gott, so gott. Hon má bara ikki koma niður av loftinum og leggja uppi tað, sum hini havast at niðri undir.

Undir bardaganum gjørdist eisini harðar atsóknir móti kirkju og kristnum átrúnaði. Tá stóð kristindómur fyrri so hørdum álopum sum ongantíð áður í hansara 2000 ára gomlu sögu. Kirkjumenn hava verið varnir við hetta. Og teir royna ymsastaðni nú at móta tí stríði, sum enn er og ivaleyst fer at hardna.

Ti andaligt stríð hevur farið fram, síðan mannaðagan tók við, og tað er ikki í linkan á okkara dögum. Áhugavert er at siggja, hvussu sterkir kristnir menn og samfelög eru at móta hesum andaligu bardögum.

Men eitt er vist: At ikki tykist tað vera vinningur at grava seg niður í «katakombirnar».

ØU eiga at brúka

Føroyska hondsápu

frá fabrikk OKKARA

VEKJARAR

23 kr.

Bygdaordrar avgreiðast beinanvegin

AAGE DAHL ursmiður
telefon 595

SOCIALISERINGIN Í EUROPA I

Viða hvar í Europa sýnist leiðin at verða tann, at farið verður at socialisera ein tættin fyrri og annan eftir av vinnu- og samfelagslivinum.

Ídnaðurin í nógvum londum er socialiseraður, bæði í Czekoslovakíum, Jugoslavia, Póllandi, Bulgaria og Rumania. Í russiska partinum av Týsklandi eru fíggiarmál, tryggingar, kol og stóridnaðurin socialiserað. Í Ruhrlandinum eru kolholini tikin, og tað er lítið væntandi, at tey skulu koma á privatar hendur aftur.

Stýrini í Eysturriki og Ungarn hava viðtikið at socialisera fíggiarmál, trygging og stóridnað.

Í Vestureuropa hevur socialiseringshugurin ikki tókst at verið so ágangandi, men í Frankariki og Hálendi eru miðstöðubankarnir socialiseraðir, og at nationalisera stóridnaðin er eisini har upp á máli. Og longst móti vestri er tað Bretland, sum hevur gjørt Bank of England til almenna ogn, socialiserað kólið, loftferðsluna, og avgjört er har eisini at socialiserað allan samferðsulin eins og jarn- og stáldnaðin.

Tá ið vit fara at eftirkanna hetta fyrirbrigdið, so verður kanska alt fyrri eitt gitt, at tað er russisk kommunisma, sum ávirkað hevur stýrismenn í Europa, so teir eru gingnir hesa leið. Henda gitingin er jú so skjót at leggja eftir.

Hesin stórbardagin broytti so í stórum áskoðan mangans viðvikjandi Ruslandi. Væntandi var, at Russar vóru menn, ið stóðu til afturs í øllum lutum; men sum kunnugt var henda áskoðan ikki at fara eftir. Um ikki alt var sum tað skuldi verið, so var stórbroyting hend eftir at Zar-stýrið var fráfarid. Russar vóru fram farnir, og teirra lutur gjørdi sitt stóra til, at Týskarar taptu kriggið.

Eisini kunna menn flyta fram, at Russar beinanvegin hava noytt síni grannalond, ið teir friggjördu frá týskum valdi, at taka við sínum stýrslagi. Tað er jú serliga í Eystureuropa, at socialiserað er. Men her siga menn er gitingin fyrri ein stóran

part á skeivari leið. Ti hesi lond, t. d. Pólland ella Týskaland, hövdu undan bardaganum anti-demokratiskt stýrslag, og tá var nóg av fíggiar- og vinnumálum longu lagt undir alment vald. Eisini er at ávása, at tað eru konservativir flokkar bæði í Frankariki og Hálendi, ið eru mólstöðumenn Russa, sum hava í sínum stevnu skráum uppskot at socialisera bankar, stýðja planökonomi og økja um statsognarskipanina.

Socialiserings, statsognar hugsanin hevur eldri og djúpari røtur enn so.

Í londunum í Vestureuropa sum t. d. Onglandi var tað hitt privata fyrirkassemið, ið blómadi. Har var tað, at stóridnaðurin rann upp, og har var ein peningasterkur miðalstættur, ein friur keypmannsstættur og hondverkarastættur, ið fóru var at fíggiarstimbra idnaðin. Ördvisi var í Mið- og Eystureuropa. Tey lond hövdu eitt samfelag, sum var bygt á jarðagn og jarðabrúk.

Tá ið Vesturlendingurin hevði bygt sær upp eitt sterkt og peningaríkt maskin-samfelag við einum stórum peningastætti og arbeiðaraflokki, lógu fólkinum í Mið- og Eystureuropa á einum jarðasamfelagi við einum trælbandnum bóndastætti og einum góðseigarastætti, ið hevði jörðina í hondum. Hesi lond stóðu so stalt nóg stíg aftan fyrri Vesturlond og kundu sum var ikki kappast við tey á nakran hátt. Öll ogn var bundin til jörðina, og privatmenn hövdu ikki peningagnir at stovna nakran stóridnað fyrri.

Slík bakstígg sóu statsmenn, ið skiltu, at skuldi eitt land gerast máttmiklið, so mátti tað skapa sær fyrst og fremst ein stóridnað. Skaparin av Stór-Týsklandi, hin viðgítini Bismarck, var varur við hetta. «Blóð og jarn» var hansara tos, og skuldi Týskland gerast til tað ríki, sum hann hevði í kvittanum, so mátti bæði idnaður og samferðsluskipan verða umskapt og moderniserað, og til at föra hetta út í verk var landsins privata